

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü: 50 Yıllık Tarihçe

Hacettepe University Department of Nutrition and Dietetics: A 50-Year History

Doç. Dr. Zehra Büyüktuncer Demirel¹, Prof. Dr. Ayşe Baysal²

¹ Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Ankara, Türkiye

² Editör

Türkiye'deki Beslenme ve Diyetetik eğitim-öğretiminin başlangıcı olan Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü 2012 yılında 50. yılını tamamlamıştır.

Sağlık hizmetlerinin multi-disipliner bir ekip tarafından yürütülmesinin gereğine inan Prof. Dr. İhsan Doğramacı önderliğinde, 1954 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine bağlı olarak kurulan Çocuk Sağlığı Kürsüsü'nden hemen sonra, farklı disiplinlerden sağlık çalışanlarının yetiştirilmesi amacıyla "Hacettepe Sağlık Bilimleri Yüksekokulu" kurulmuştu. Bu yüksekokul bünyesinde, 1962 yılında açılan "*Diyetetik Programı*" Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün, dolayısıyla Türkiye'de diyetisyenlik eğitiminin başlangıcı olmuştur (1).

On öğrenci ile eğitim-öğretime başlayan Diyetetik Programı, 1963 yılında Hacettepe Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nun "*Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi*" haline gelmesiyle, "*Temel Bilimler Yüksekokulu*"na bağlı bir bölümü haline getirilmiştir. Yüksekokul Müdürlüğü görevini Prof. Dr. Bozkurt Güvenç'in yaptığı Diyetetik programının eğitim-öğretim faaliyetleri, hastanenin merdiven altında ayrılan küçük bir alanda büyük bir özveri ile yürütülüyordu. Programda yer alan dersler histolojiden, farmakolojiye kadar oldukça büyük çeşitlilik gösteriyordu. Daha önce hiç duymadıkları bir mesleğin temsilcileri olacak öğrenciler, meslekleri ve çalışma alanları ile ilgili bilgileri, üniversitenin kütüphanesine gelen Amerikan Diyetetik Derneği'nin dergilerinden takip ediyorlardı. Diyetetik programında yer alan dersler Tıp Fakültesi öğretim elemanları tarafından yürütülüyordu. Daha önce İngiltere'de insan beslenmesi konusunda yüksek lisans derecesi almış, enfeksiyon uzmanı Dr. Orhan Köksal

"*Hastalıklarda Diyet*" dersini vermek üzere görevlendirilmişti. Dr. Orhan Köksal tarafından, Hıfzıssıhha Okulu'nda beraber çalıştığı Dr. Ayşe Baysal'a bu programda ek görev ile "*Besin Bilimi*" dersini okutması teklif edildi. Dr. Ayşe Baysal, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Wisconsin Üniversitesi'nde insan beslenmesi alanında doktora eğitimini 1965 yılında tamamlamış ve Türkiye'ye geri dönmüştü. Bu teklifi heyecanla kabul eden Dr. Ayşe Baysal, 1965-1966 akademik yılının ikinci yarıyılından itibaren Diyetetik Bölümü'nün akademik kadrosunda yer aldığı, Diyetetik Programı'nın öğrencileri üniversite öğrenimlerinin son yarıyılına gelmişlerdi. O yıllarda, Dr. Ayşe Baysal gibi, ABD'lerinde İnsan Beslenmesi alanında bilim uzmanlığı derecesi almış olan Suna Baykan da araştırma görevlisi olarak akademik kadroya eklendi (2,3).

Diyetetik Bölümü Türkiye'nin ilk diyetisyenlerini 6 Haziran 1966 tarihinde mezun etti. Mezun sayısı sadece 10'du. İlk diyetisyenlerin mezun olduğu bu tarih, mesleğin 20. yılının kutlandığı 6 Haziran 1986 yılından itibaren "*Diyetisyenler Günü*" olarak kabul edilmiş ve o tarihten itibaren her yıl çeşitli etkinliklerle kutlanmaya başlamıştır (4).

İlk mezunlara, 1966 yılında hizmete giren Hacettepe Tıp Merkezi Hastanesi, Diyetetik Bölümü ve Sağlık Bakanlığı Hıfzıssıhha Okulu'nda kadro verilmiştir. Daha önce olmayan bir mesleğin ilk sahipleri olan yeni mezunlar, niteliklerini, görev ve sorumluluklarını diğer meslek gruplarına anlatmakta çok fazla zorlanmaktaydılar. O yıllarda bir diyetisyenin bilgi donanımı, nitelikleri ve alabileceği sorumlulukları bilenlerin sayısının yok denecek kadar az olması, genç mezunların hem diğer meslek gruplarına, hem de topluma kendilerini kabul ettirmelerini

güçleştiriyordu. Aslında uzun yıllar devam eden bu sorun, her bir diyetisyenin göreve başladığı yerde, başarılı çalışmalarının sonuçlarının alınması ile yıllar içinde aşılmıştır (2). Prof. Dr. İhsan Doğramacı'nın destekleri ile ilk mezunlardan üç diyetisyen (Perihan Arslan, Selma Birer, Sevim İşçimen-Keçecioğlu) diyetisyenlik mesleği hakkında bilgi ve görgülerini arttırmak amacıyla 1969-1971 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'ne gönderilmiştir ve genç diyetisyenler orada edindikleri deneyimleri, Türkiye'ye geri döndükten sonra diğer meslektaşları ile paylaşmışlardır (4).

Prof. Dr. İhsan Doğramacı'nın yoğun çabaları sonucu, 8 Temmuz 1967 tarihinde 892 sayılı Kanun ile sonraki yıllarda ülkemizin en önde gelen üniversitelerden biri olan Hacettepe Üniversitesi kurulmuş ve "*Diyetetik Programı*" da bu üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne bağlanmıştır (1). Daha sonra, 1968 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne bağlı Ev Ekonomisi Yüksek Okulu kurulmuş, Diyetetik Programı bu okula bağlanmıştır. Ancak bölümün diyetisyen yetiştirmenin yanında, bir yükseköğretim kurumu olarak diğer temel amacının da beslenme bilim dalında araştırma ve yayın faaliyetlerini yürütmek olduğu görüşü doğrultusunda, bölümün adı aynı yıl "*Beslenme ve Diyetetik*" olarak değiştirilmiştir. Ayrıca Ev Ekonomisi Yüksekokulu bünyesinde "*Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (şimdi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü)*" ve "*Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi (şimdi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü)*" bölümleri de yer almıştır. Ekim 1968'te, Dr. Ayşe Baysal yirmi yıl süresince yürüteceği Beslenme ve Diyetetik Bölüm Başkanlığı görevine atanmıştır. Aynı yıl, Beslenme ve Diyetetik alanında artan öğretim elemanı ihtiyacını karşılayabilmek için, "*Beslenme ve Diyetetik Programı*" Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Programı olarak açılmıştır (1,2).

Bölümün ilk doçenti Prof. Dr. Ayşe Baysal'dır. Dr. Ufuk Güneşli ise 1979 yılında Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nden mezun olan ilk diyetisyen kökenli "Doçent" unvanına sahip olmuştur. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde Doçentlik sınavına giren adaylar o

tarihlerde ya Tıp Bilimleri Grubu içinde yer alan "21801 Beslenme" Bilim Dalı'ndan ya da "44118 Yemler ve Hayvan Besleme" Bilim Dalı'ndan Doçentlik sınavına müracaat etmekteydiler. Hayvan besleme alanında uzman olan profesörlerinin çoğunlukla olduğu bir jürinin insan beslenmesine yönelik çalışmaları değerlendirmelerinin uygun olmayacağı görüşü nedeniyle, 30 Mart 1979 tarihinde Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'na başvurulmuş ve "21801 Beslenme" Bilim Dalı'nın "İnsan Beslenmesi ve Diyetetik" olarak değiştirilmesine karar verilmiştir.

Kurulduğu yıllardan bugüne, Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde eğitim-öğretimin sadece okul içi ile sınırlı kalmaması, diyetisyenlerin öğrencilik yıllarından itibaren, toplumu sorunları, ihtiyaçları, olanakları ve değer yargıları ile tanınması, ayrıca topluma hizmet etmesi amacıyla, eğitim-öğretim programının üçüncü yılı yaz döneminde Toplum Beslenmesi Stajı konulmuştur. Bu stajın ilki, 1968 yılında son sınıfa geçen dört öğrenci, Hıfzıssıhha'da çalışan ilk mezunlardan bir diyetisyen ve gruba gönüllü olarak katılan bir öğrenci ile Kayseri'de gerçekleştirilmiştir (2,3).

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü 1969 yılında dördüncü yıl mezunlarını verdiği yıl, mezun diyetisyenler, meslek mensuplarını bir çatı altında toplayacak, onların hem mesleki gelişimlerine destek verecek, hem de mesleki uygulamalarına yönelik standartları oluşturacak yasal düzenlemeleri sağlayacak bir meslek örgütüne gereksinim duymuşlardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda, gerekli işlemler tamamlanarak 1969 yılında "*Türkiye Diyetisyenler Derneği*" kurulmuştur. Kurucu üyeler Dyt. Türkan E. Kutluay, Dyt. Sevinç Yücecan, Dyt. Ufuk Güneşli, Dyt. Güneş Soysal, Dyt. Şenda Haseki Tunca idi. Yıllarca Dernek merkezi olarak Prof. Dr. Ayşe Baysal'ın evi kullanılmıştır. Daha sonra Derneğin kendine ait bir mülkünün olmaması nedeniyle, Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Seyit Mercanlıgil'in dernek başkanı olduğu dönemde (2000-2004), Ankara Talatpaşa Bulvarı Gevher Nesibe İş Hanı'ndaki daire satın alınarak dernek merkezi olarak kullanılmaya başlanmıştır. O tarihten itibaren de aynı adres dernek merkezi

olarak kullanılmaya devam etmektedir (5).

Diyetisyenlik mesleğinin Türkiye’de yeni bir meslek olması ve çok az sayıda kişi tarafından icra ediliyor olması, mesleğin yasal olarak tanınırlığı ile ilgili sorunları da beraberinde getirmekteydi. Hacettepe Üniversitesi Hastanelerinde Diyet Bölümü’nün yasal kadrolaşması 1970’li yılların başında oluşmuş, buna göre diyetisyenler yetişkin hasta kliniklerinde, çocuk hastanesinde ve kurum mutfağında çalışmaya başlamıştı, ancak diyetisyenin idari ve tedavi görevleri ile ilgili tanımlamalar tam olarak yapılmamıştı. O yıllarda, çıkarılmakta olan “657 sayılı Devlet Memurları Yasası”nda diyetisyenin de yer alması için çok büyük uğraşlar verilmiş ve sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfı içinde diyetisyenin de olduğu belirtilmiştir (4,6). Benzer şekilde, 1980’li yıllarda diyetisyenlerin sağlık personeli olarak kabul edilmesinde de benzer sorunlar yaşanmış, ancak 13 Ocak 1983 tarihli ve 17927 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “*Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği*” ile diyetisyenin görev ve sorumlulukları tanımlanmış ve Danıştay tarafından verilen karar (15 Mart 1984 tarihli) ile sağlık sınıfı kapsamında sayılması kabul edilmiştir. Daha sonra diyetisyen tanımı 5 Mayıs 2005 tarih ve 25806 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelikte yapılan değişikliklerle belirlenmiş (7,8), ayrıca Nisan 2004’te de Türk Standartları Enstitüsü tarafından TS13114 olarak da yayınlanmıştır (9). Diyetisyenlerin yaşadığı yasal sorunların çözümünde etkili olacak en önemli gelişmelerden birisi de, 26 Nisan 2011 yılında 6225 sayılı kanun ile çıkan meslek yasası olmuştur. Buna göre, “*Diyetisyen, beslenme ve diyetetik alanında lisans eğitimi veren fakülte veya yüksekokullardan mezun, sağlıklı bireyler için sağlıklı beslenme programları belirleyen, hastalar için tabibin yönlendirmesi üzerine gerekli beslenme programlarını düzenleyen, toplu beslenme yerlerinde beslenme programları hazırlayan ve besin güvenliğini sağlayan sağlık meslek mensubu*” olarak tanımlanmıştır (10). Türkiye Diyetisyenler Derneği’nin kurulmasını takiben, gündeme alınan ilk çalışmalardan biri derneğin yayını olacak “*Beslenme ve Diyet Dergisi*”nin çıkarılması olmuştur. Derginin ilk sayısı 1972 yılında yayınlandığında, yayın

kurulunda Türkan Kutluay Merdol, Gülden Köksal, Sevil Yeğınobalı, Vahide Özbayer ve Merih Beygo yer almaktaydı. Beslenme ve Diyet Dergisi 1972 yılından itibaren 40 yıl kesintiye uğramadan, emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Ayşe Baysal’ın editörlüğünde ve Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğretim üyelerinin yardımcı editör, hakem veya yazarlığında halen yayınlanmaktadır (11).

Türkiye’nin genel beslenme ve sağlık durumunu yansıtan bir araştırma ihtiyacının doğduğu 1974 yılında, böyle bir çalışmanın ilgili devlet kuruluşlarının bir araya gelmesi ile yapılabileceği kararlaştırılmıştı. Devlet Planlama Teşkilatı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Tarım, Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlıkları, UNICEF ve CARE kuruluşlarının işbirliği ile, “*1974- Türkiye Ulusal Beslenme, Sağlık, Gıda Tüketim Araştırması*” Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü tarafından yürütülmüş, bu araştırma ekonomik kalkınma plan ve politikalarına ve beslenme konusunda çalışanlara kaynak olmuştur (12). “*1974- Türkiye Ulusal Beslenme, Sağlık, Gıda Tüketim Araştırması*” sonuçları 1978 yılında “Türkiye Ulusal Gıda ve Beslenme Planlama Semineri” kapsamında sunulmuştur.

Araştırma 1984 yılında “*Türkiye Besin Tüketimi ve Beslenme Araştırması*” adı ile daha dar kapsamlı (üç il-Adana, Ankara, İstanbul) olarak yeniden gerçekleştirilmiş, 1974 araştırması sonrası değişimin eğilimleri incelenmiş ve bu araştırmaların sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştır (13). Bu araştırmaların her 10 yılda bir yapılması planlanmış ve 1993 yılından itibaren dönem dönem gerekli hazırlıklar da yapılmış, ancak ülke politikalarına bağlı olarak 1984-2010 yılları arasında böyle büyük çapta bir araştırmanın tekrarlanması mümkün olamamıştır. Türkiye’nin Beslenme, Sağlık, Gıda Tüketim Araştırması 1974 ve 1984 verilerinin güncelliğini tamamen yitirmesi nedeniyle, 2010 yılında “*Türkiye Beslenme Sağlık Araştırması (TBSA)-2010*” Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü tarafından T.C. Sağlık Bakanlığı ve Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi işbirliğinde gerçekleştirilmiştir. Tüm illerde çalışan diyetisyenler bu araştırmada görev almış ve büyük bir özveri ile çalışmıştır (14).

Hacettepe Üniversitesi bölümlerinde 1976 yılında yeniden bir yapılanma olmuş ve bu süreçte, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Ev Ekonomisi Yüksekokulu'ndan ayrılarak “*Gıda Analizleri ve Teknolojisi Bölümü*” ve “*Beslenme ve Gıda Bilimleri Enstitüsü*” ile birlikte Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu'na bağlanmıştır. Ancak, 1977 yılında Gıda Analizleri ve Teknolojisi Bölümü'nün Gıda Mühendisliği Bölümü'ne dönüştürülmesi ile Mühendislik Fakültesi'ne bağlanması ve Beslenme ve Gıda Bilimleri Enstitüsü'nün kapatılmasıyla 30 yıl gibi uzun bir süre, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu'nun tek bölümü olarak eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmüştür (15).

Beslenme ve Diyetetik Bölümünün başkanlığını uzun yıllar başarı ile sürdüren Prof. Dr. Ayşe Baysal, 1988 yılında bu görevi Prof. Dr. Sevinç Yücecan'a bırakmış, Prof. Yücecan da aldığı bayrağı 1988-1994 yılları arasında başarı ile taşımıştır. Prof. Dr. Sevinç Yücecan bölüm başkanlığı görevini 1994 yılında Prof. Dr. Perihan Arslan'a devretmiş, Prof. Arslan da 1994-2000 yılları arasında bu görevi başarı ile sürdürmüştür. 2000-2006 yılları arasında ise, Prof. Dr. Türkan Kutluay Merdol Beslenme ve Diyetetik Bölümünün dördüncü bölüm başkanı olarak başarıyla görev yapmıştır. Prof. Dr. Türkan Kutluay Merdol'dan görevi, Prof. Dr. Halit Tanju Besler devralmış ve 2006-2012 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünün beşinci bölüm başkanı olmuştur. Prof. Besler'in görevi devrettiği Ekim 2012'den itibaren bölüm başkanlığı görevini Prof. Dr. Gülden Pekcan yürütmektedir (15).

Beslenme ve Diyetetik Bölümüne bağlı Anabilim Dalları'nın kurulması yönündeki çalışmalar sonuç vermiş ve “*Beslenme Bilimleri, Diyetetik ve Toplu Beslenme Sistemleri Anabilim Dalları*” 1994 yılında, “*Toplum Beslenmesi Anabilim Dalı*” ise 2001 yılında kurulmuştur (6,15).

Yıllar içerisinde Beslenme ve Diyetetik Bölümü tarafından birçok kongre, toplantı, sempozyum düzenlenmiştir. Diyetisyenlerin mezuniyet sonrası eğitimlerinin sürekliliğine katkılarından dolayı bu girişimler önemli bir adım olmuştur. 1992 yılında ilk defa düzenli olarak Beslenme ve Diyetetik

Kongresi organize etme kararı alınmıştır. İlk Ulusal Beslenme ve Diyetetik Kongresi 1992 yılında, ilk Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi ise 1995 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Avrupa Beslenme Bölümü ve Gıda Tarım Örgütü (FAO), Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ve Bakanlıkların temsilcilerinin katılımı ile başarı ile gerçekleştirmiştir (16,17). Bölüm daha sonra 1997, 2000, 2003, 2006, 2008, 2010 ve son olarak 2012 Nisan ayında olmak üzere toplam 8 uluslararası kongreye ev sahipliği yapmıştır (18-23). Kongrelerin yanı sıra, mezunlardan gelen yoğun istek doğrultusunda, 2007 yılından itibaren “*Hacettepe Beslenme ve Diyetetik Günleri*” adı ile mezuniyet sonrası eğitim kursları düzenlenmiş, 2007, 2009 ve 2011 yıllarında tekrarlanan kursların dördüncüsü Haziran 2013'te gerçekleştirilecektir (24-26).

Türkiye Diyetisyenler Derneği'nin 1994 yılında “*Avrupa Diyetetik Dernekleri Federasyonu (EFAD- European Federation of the Association of Dietitians)*”na ve 2000 yılında “*Uluslararası Diyetetik Dernekleri Konfederasyonu (ICDA- International Confederation of Dietetic Associations)*”na üye olmasında ve üyelik faaliyetlerinin sürdürülmesinde, ayrıca EFAD'ın 1996 yılı yıllık toplantısının İstanbul'da düzenlenmesinde Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü önemli rol oynamıştır. Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğretim elemanları halen temsilci olarak EFAD, ICDA ve IUNS (International Union of Nutritional Sciences) gibi uluslararası Beslenme ve Diyetetik Federasyonlarının düzenlediği toplantı ve kongrelere düzenli olarak katılmakta ve yapılan organizasyonlarda destek veren kurumlar arasında yer almaktadır (4).

2000'li yıllarda önem kazanan stratejik planlama çalışmaları doğrultusunda, akademik ve idari personel için hizmet içi eğitim seminerleri gerçekleştirilmiş, stratejik hedefler ortak çalışmalarla oluşturulmuş ve 2005 yılında “*Beslenme ve Diyetetik Stratejik Planı 2006-2010*” hazırlanmıştır (27).

Sağlık Teknolojisi Yüksekokulu'na bağlı bulunan Beslenme ve Diyetetik Bölümü 2007 yılında yeni

bir düzenleme ile, 26551 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan kararla kurulan Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne bağlanmıştır (28). Fakültenin kurucu dekanlığı görevini ise Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Perihan Arslan 3 yıl süre ile yürütmüştür. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığını 2010 yılından beri Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. H. Tanju Besler yürütmektedir. Beş yıldır bu fakülte çatısı altında faaliyetlerini sürdüren bölüm "*Beslenme Bilimleri ve Diyetetik Fakültesi*" olma arzusu doğrultusunda gerekli süreci gerçekleştirme çabasıdadır.

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün, kuruluşundan itibaren, öncelikli faaliyeti eğitim ve öğretim olmuştur. Bölüm yürüttüğü uluslararası standartlara uygun eğitim-öğretim programı ile diyetisyen adaylarının ilk tercihi olmayı sürdürmekte, mezunları ülke çapında tüm kurumlar tarafından öncelikli olarak tercih edilmekte ve uluslararası düzeyde kabul görmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü 50 yılda 2348 diyetisyen yetiştirmiş, lisansüstü eğitimde 245 yüksek lisans ve 83 doktora diploması vermiştir. Bölüm 1966 yılında ilk mezunlarını verdiğinde mezun sayısı 10 iken, 2012 yılında bu rakam 100'e yükselmiştir. Özellikle son yıllarda bölümün Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı üniversite giriş puanları sürekli artış göstermekte, ilk tercihlerden Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümüne yerleştirilen öğrencilerin oranı artmaktadır. Lisans programının yanında, bölümün lisansüstü programlarına da büyük ilgi gösterilmekte, Beslenme Bilimleri, Diyetetik ve Toplu Beslenme Sistemleri yüksek lisans programlarına yılda ortalama 40, Beslenme ve Diyetetik Doktora programına ise 10 öğrenci kabul edilmektedir. 2013-2014 Eğitim ve Öğretim döneminde mezuniyet sonrası eğitimde Toplum Beslenmesi Yüksek Lisans Programı ve Tezsiz Yüksek Lisans Programı da bu süreçte yer alacaktır (29).

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nün lisans ve lisansüstü eğitim programları, uluslararası standartlara uygun

olarak, Bologna Süreci kapsamında Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Sağlık Temel Alan Yeterliliklerini karşılayacak şekilde yeniden yapılandırılmış, Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kredilendirme çalışmaları ile diploma eki çalışmaları tamamlanmıştır. Bölümün Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programı (ERASMUS) kapsamında, öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğine yönelik ulusal ve uluslararası birçok üniversite ile ortaklık anlaşması bulunmaktadır. Bu anlaşmalar çerçevesinde, 2005-2011 yılları arasında 33 lisans ve 12 yüksek lisans/doktora öğrencisi ile 3 öğretim üyesi Avrupa Birliği ülkelerinde eğitim faaliyetlerine devam etmişler, bu ülkelerden Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'ne gelen 3 öğrenci ve 3 öğretim üyesi ile uluslararası deneyim kazanımı sağlanmıştır. Ulusal ortaklık anlaşmaları çerçevesinde, dönem dönem ülkemizdeki diğer Beslenme ve Diyetetik Bölümleri'nden öğrenciler de bölümümüzde öğrenim görmektedir (30).

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü akademik kadrosu kurulduğu günden bu yana her zaman bilimsel anlamda güçlü bir kadro olmuştur. Kurulduğu yıllarda akademik kadrosunda beslenme eğitimi almış üç öğretim üyesi olan bölümün kadrosu bugün sayıca çok gelişmiştir. Bölümümüz akademik kadrosu 2012 yılı itibarıyla 7 profesör, 5 doçent, 3 yardımcı doçent, 3 öğretim görevlisi ve 18 araştırma görevlisinden oluşmaktadır. Öğretim elemanlarının ulusal ve uluslararası pek çok bilimsel yayını, bu yayınlara atıfları ve Türkiye'deki diğer Beslenme ve Diyetetik Bölümleri ile diğer sağlık temel alanlarında ders kitabı olarak okutulan 70'i aşkın kitap veya bölüm yazarlığı bulunmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Ayşe Baysal'ın kaleme aldığı kitabı "*Beslenme*" bugün Beslenme ve Diyetetik Bilimi'nin temel ders kitabı olarak günümüzde sayıları 53'ü bulan okulda okutulmaktadır. Birçok kitabın geliri Prof. Dr. Ayşe Baysal Beslenme, Eğitim ve Araştırma Vakfına (BESVAK) aktarılmakta ve Beslenme ve Diyetetik öğrencilerine burs olarak geri dönmektedir (15).

1962 yılında merdiven altında küçük bir alanda

eğitim-öğretime başlayan bölümün fiziki alt yapısı da üniversitenin olanakları doğrultusunda büyük oranda geliştirilmiş, derslikler ve uygulama alanlarına eğitim öğretim faaliyetlerinin uluslararası standartlarda yürütülmesine olanak sağlayacak nitelikler kazandırılmıştır. Beslenme ilkeleri ve besin kimyası uygulama laboratuvarları, öğrencilerin temel becerilerini öğretim elemanı gözetiminde geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Öğrenciler için kurulan bilgisayar laboratuvarı onların bilgisayar gereksinimlerini hızlı bir şekilde çözümlenmektedir. Araştırma laboratuvarlarında ise hem lisansüstü öğrencilerinin tez çalışmaları ile diğer araştırma projeleri yürütülmekte, hem de endüstriden gelen istekler doğrultusunda çeşitli türde besin analizleri yapılmaktadır. “*Antropometri Uygulama Laboratuvarı*” ile “*Eğitim Ünitesi*” son teknolojik cihazlarla donatılmış olup, Eğitim Ünitesi’nde öğretim elemanları bu cihazları kullanarak beslenme danışmanlığı hizmeti vermektedir (15).

Öğrenci merkezli eğitimin uygulama alanlarından biri olan stajlar, Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü eğitim-öğretim programında etkin bir şekilde yürütülmektedir. Dört yıllık meslek eğitimi sürecinde, öğrenciler “*Toplum Sağlığında Beslenme Stajı*” ile 210 saat, “*Klinik Beslenme Çocuk Stajı*”, “*Klinik Beslenme Erişkin Stajı*”, “*Toplu Beslenme Sistemleri Stajı*” ve “*Hacettepe Üniversitesi Dışı Hastane ve Kurum Stajları*”nda ise üç farklı alanda toplam 672 saat staj yaparak, Avrupa Diyetetik Dernekleri Federasyonunun belirlediği kriteri fazlası ile karşılamaktadır (15).

Öğrencilerin eğitimleri süresince, akademik açıdan uluslararası standartlarda donanım kazanmaları yanında, sosyal ve kültürel açıdan gelişmeleri de Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü’nün misyonları arasında yer almaktadır. Öğrencilerden oluşan spor ekipleri, spor şenliğinde bölümü ve fakülteyi başarı ile temsil etmekte, öğrencilerin kurduğu “*Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyet Topluluğu*” düzenlediği başarılı etkinlikler ile geleceğin diyetisyenlerinin gelişmelerini sağlamaktadır. Bir seremoni haline gelen, her yıl üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencileri için planladığı hoş geldin

partileri, düzenlenen yılsonu piknikleri, geziler ile mesleki birlikteliğin sosyal temelleri atılmakta, mezuniyet baloları ile öğrencilerin haklı gururları paylaşılmaktadır (15).

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünün eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili en önemli hedefi, eğitiminde kalitenin korunmasında önemli olacak akreditasyon çalışmalarının tamamlanmasıdır.

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünün en önemli misyonlarından bir diğeri de, halkın beslenme konusunda bilinçlendirilmesi, ülke beslenme plan ve politikalarının belirlenmesidir. Bu çerçevede, yürütülen halk eğitim programları, toplumda beslenme bilincinin oluşturulmasında önemli rol oynamıştır (31,32). Mesleğin ilk dönemlerinde, diyetisyenlerin sahada etkin çalışmalarının örneklerinden biri, o yıllarda çocuk ölümlerinin başta gelen nedeni olan ishali hastalıkların önlenmesi konusunda diyetisyenlerin yaptıkları faaliyetlerdir. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü’nün doğrudan tek başına düzenlediği halk eğitim programları yanında, bölümün bu konuda farklı disiplinler ile ortak gerçekleştirildiği çok sayıda ulusal proje ve Avrupa Birliği ülkeleriyle yürütülen uluslararası projeleri bulunmaktadır (33,34). Bölüm ayrıca halkın beslenme konusunda bilinçlendirilmesi çalışmaları doğrultusunda radyo, televizyon, gazete ve dergileri de etkin olarak kullanmaktadır. Şüphesiz bunlar arasında akıllarda en çok kalan Prof. Dr. Ayşe Baysal tarafından yapılan “*Mercimek Programları*” olmuştur. Ayrıca, 1988 yılında Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümünün girişimleri ile bir hafta süreyle tüm medyada yeterli ve dengeli beslenme konusu tartışılması da bunun güzel örneklerindedir (2,3).

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, TBMM, Sağlık Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Türkiye İstatistik Kurumu, Avrupa Birliği Komisyonları, Türk Silahlı Kuvvetleri, YÖK, TÜBİTAK gibi kamu kurum ve kuruluşları ile ulusal ve uluslararası

üniversiteler, Dünya Sağlık Örgütü, Gıda ve Tarım Örgütü gibi uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerine beslenme ile ilgili araştırma, proje, eğitim ve raporlandırma çalışmalarında büyük destekler vermiş ve vermektedir. Bu doğrultuda çok önemli rapor ve eğitim materyalleri hazırlanmıştır. WHO/FAO için Bölümümüz başkanlığında Devlet Planlama Teşkilatı, Sağlık Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı işbirliğinde 1991 yılında hazırlanan ülke raporu “*A Report on Nutritional Status and Its Health Impacts, Country Report of Turkey*”, 1992 yılında Roma’da yapılan Uluslararası Beslenme Konferansı’nda (International Congress on Nutrition-ICN) sunulmuştur (35-39). Ayrıca, mesleğin ilk yıllarında oluşturulan “*Dört Yapraklı Yonca*” beslenme modeli, 2004 yılında hazırlanan “*Türkiye’ye Özgü Beslenme Rehberi*” ve 2008 yılında hazırlanan Sağlık Bakanlığı “*Beslenme Bilgi Serisi*” önemli örnekler olarak sayılabilir (40,41). Ulusal düzeyde kullanıma sunulan beslenme modelinde yer alan dört yapraklı yonca bilindiği gibi şansın simgesidir. Modelde besinler dört grupta toparlanmıştır ve etrafındaki zeytin dalı ise hem Akdeniz Diyetini hem de barışı simgelemektedir. Vurgulanması gereken diğer bir önemli konu ise 1986 yılında “*Beslenme ve Diyetetik Logosu*”nun Prof. Dr. Ufuk Güneyli’nin eşi Mimar Ersin Güneyli tarafından oluşturulmasıdır. Daha sonra logo sürekli kullanılmaya başlanmış, rozeti de hazırlanmıştır. Logoda lacivert zemin üzerinde “b” ve “d” bir lale içerisinde konumlandırılmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, 2012 yılında kuruluşunun 50. yılını kutlamaktadır. Bölüm 36 yıl süreyle Türkiye’nin tek Beslenme ve Diyetetik Bölümü olma özelliğini sürdürmüş ve kendisinden sonra açılan diğer bölümlere öncülük etmiştir. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü bundan büyük onur ve gurur duymaktadır. Yarım asırlık dönemde Beslenme ve Diyetetik Bilimi’nde önemli rol oynayan Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, geçmişten aldığı güçle, geleceğe umutla bakmaktadır...

Daha ileriye... En iyiye...

KAYNAKLAR

1. Hacettepe Üniversitesi Tarihçe. <http://www.hacettepe.edu.tr/TR,19/tarihce.html>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
2. Merdol TK. Silbiçli Beşik – Prof. Dr. Ayşe Baysal’ın Yaşam Öyküsü. Hatiboğlu Basım ve Yayımlar San. Tic. Ltd. Şti. Ankara, 2011.
3. Arslan P, Atilla S, Baykan S, Merdol TK, Pekcan G, Yücecan S. Anılarla Ayşe Baysal. Selvi Yayınları. Ankara, 1997.
4. Tayfur M, Barış O, Baştaş NN. Dünya’da ve Türkiye’de Beslenme Diyetetik Eğitim-Öğretimi, Diyetisyenin Meslek Etiği. Hatiboğlu Basım ve Yayımlar San. Tic. Ltd. Şti. Ankara, 2011.
5. Türkiye Diyetisyenler Derneği Tarihçe. <http://www.tdd.org.tr/tarihce.php>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
6. Arslan P. Türkiye’de Diyetisyenliğin 30 yılı. Beslenme ve Diyet Dergisi, 1996; 25(1):3-6.
7. Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği. 13 Ocak 1983 tarihli, 17927 sayılı Resmi Gazete. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17927.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17927.pdf>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
8. Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. 5 Mayıs 2005 tarih ve 25806 sayılı Resmi Gazete. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/05/20050505.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/05/20050505.htm>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
9. Türk Standardı. Diyetisyen. TS13114, Nisan 2004, ICS 03.040; 03.100.30. http://www.bdb.hacettepe.edu.tr/TSE_Diyetisyen.pdf. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
10. Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. 26 Nisan 2011 tarih ve 6225 sayılı Resmi Gazete. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110426.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110426.htm>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
11. Beslenme ve Diyet Dergisi, 1972;1(1).
12. Köksal O. Türkiye 1974 Beslenme-Sağlık ve Gıda Tüketimi Araştırması. Ankara: Aydın Matbaası; 1977.
13. Tönük B, Gültürk H, Güneyli U, Arıkan R, Kayım H, Bozkurt Ö. 1984 Gıda Tüketimi ve Beslenme Araştırması. Ankara: Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı/ UNICEF, Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü; 1987.
14. Türkiye Beslenme Sağlık Araştırması (TBSA-2010)
15. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü Resmi Kayıtları.
16. I. Ulusal Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 14-16 Ekim 1992, Ankara.
17. II. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 12-14 Nisan 1995, Ankara.
19. III. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 12-15 Nisan 2000, Ankara.
20. IV. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 2-5 Nisan 2003, Antalya.

21. V. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 12-15 Nisan 2006, Ankara.
22. VI. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 2-6 Nisan 2008, Antalya.
23. VII. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 14-18 Nisan 2010, İstanbul.
24. VIII. Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi, Kongre Kitabı, 4-8 Nisan 2012, Antalya.
25. I. Hacettepe Beslenme ve Diyetetik Günleri, Özet Kitabı, 2007, Ankara.
26. II. Hacettepe Beslenme ve Diyetetik Günleri, Özet Kitabı, 2009, Ankara.
27. III. Hacettepe Beslenme ve Diyetetik Günleri, Özet Kitabı, 2011, Ankara.
28. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Stratejik Planlama. http://www.bdb.hacettepe.edu.tr/str_planlama_sunumu.pdf. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
29. Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğüne Bağlı Olarak Sağlık Bilimleri Fakültesi Kurulması Hakkında Karar. 13 Haziran 2007 tarih ve 26551 sayılı Resmi Gazete. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070613.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070613.htm>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
30. Hacettepe Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Resmi Kayıtları. Erişim Tarihi: 06.12.2012.
31. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Sokrates/Erasmus <http://www.bdb.hacettepe.edu.tr/?gorev=erasmusanasayfa>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.
32. Beslenme ve Diyetetik Haberleri. Beslenme ve Diyet Dergisi, 1975;4(2):93-94.
33. Beslenme ve Diyetetik Haberleri. Beslenme ve Diyet Dergisi, 1988;17(2):335-341.
34. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, T.C. Sağlık Bakanlığı, TÜBİTAK. Halkın Beslenmede Bilinçlenmesi, 1987.
35. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, T.C. Sağlık Bakanlığı. On beş ilde beslenme eğitimi, iyot yetersizliğinin önlenmesi ve çocukların beslenme, büyüme ve genel sağlık konularında anne eğitimi.
36. WHO. A Report on Nutrition Status and Its Health Impacts – Country Report, 1991.
37. FAO. Nutrition Education and Consumer Awareness – Country Report, 1997.
38. FAO. A Review of the Targetting Programs in Turkey – Country Report, 1998.
39. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Türkiye Obezite (Şişmanlık) ile Mücadele ve Kontrol Programı, 2010-2014, Ankara.
40. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Beslenme ve Fiziksel Aktiviteler Daire Başkanlığı, Türkiye Aşırı Tuz Tüketiminin Azaltılması Programı, 2011- 2015, Ankara.
41. T.C. Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü. Türkiye'ye Özgü Beslenme Rehberi. Gökçe Ofset Matbaacılık Tic. Ltd. Şti, Ankara, 2004.
42. T.C. Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Beslenme Bilgi Serisi, 2008. <http://www.beslenme.saglik.gov.tr/index.php?lang=tr&page=28>. Erişim Tarihi: 25.12.2012.